

BNNVARA

Bij brief van 4 februari 2021 heeft de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media het Commissariaat voor de Media gevraagd op grond van artikel 2.31, eerste lid van de Mediawet een advies uit te brengen over de aanvragen voor een erkenning of een voorlopige erkenning voor de verzorging van media-aanbod voor de landelijke publieke mediadienst die voor 1 februari 2021 bij het Commissariaat zijn ingediend. BNNVARA heeft op 29 januari 2021 een aanvraag voor een erkenning ingediend bij het Commissariaat.

De minister heeft het Commissariaat gevraagd in het advies specifieke aandacht te besteden aan de volgende punten: de ledeneis, het zijn van een omroepvereniging, de stromingseis, de vertegenwoordiging van de identiteit in het programmabeleid, de naleving van de Mediawet, de governance en de toegevoegde waarde van aanvragers van een (voorlopige) erkenning.

Leeswijzer

Allereerst geven wij het advies weer. Vervolgens gaan we in op de onderdelen uit de adviesaanvraag van de minister. Tot slot gaat het Commissariaat in op een aantal punten waaraan hij vanuit zijn missie en voor het kunnen uitoefenen van goed toezicht veel belang hecht.

Advies

Het Commissariaat stelt vast dat BNNVARA aan de formele vereisten van de Mediawet 2008 voldoet om voor een erkenning in aanmerking te komen. Ook voor het overige ziet het Commissariaat geen beletselen voor erkenningsverlening. Gelet daarop adviseren wij om BNNVARA de gevraagde erkenning voor de concessieperiode 2022-2026 te verlenen.

Ledendrempel

BNNVARA heeft het wettelijk minimum vereiste aantal leden behaald om als een zelfstandige omroepvereniging in aanmerking te komen voor een erkenning.

Het zijn van een omroepvereniging

Rechtspersoon

Uit de omzettingsakte van 1 januari 2014, bijgevoegd bij de erkenningsaanvraag, blijkt dat BNNVARA een vereniging is.

Uitvoering publieke mediaopdracht als doelstelling

In de statuten van 31 augustus 2018 is als statutaire (hoofd)doelstelling de wettekst van artikel 2.24, eerste lid onder b van de Mediawet 2008 overgenomen (het ter uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau media-aanbod verzorgen en alle activiteiten te verrichten die nodig zijn om daarmee een publieke taak van algemeen nut te vervullen).

Stromingseis

De stroming die BNNVARA vertegenwoordigt staat in de statuten als volgt beschreven:

'De vereniging is een onafhankelijke, maatschappelijk betrokken en vooruitstrevende publieke omroep, die naast een breed, ook een specifiek jong publiek wil bereiken. Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid zijn daarbij richtinggevend. De vereniging wil informeren, raken, amuseren en aan het denken zetten, met professioneel gemaakte programma's die getuigen van betrokkenheid, een kritische opstelling, originaliteit, vernieuwingsdrang, lef en humor'.

BNNVARA een omroepvereniging is die voortkomt uit de voormalig omroepenverenigingen BNN en VARA die in 2013 zijn gefuseerd. Voor een beter begrip van de vertegenwoordigde stroming is daarom de historie van de omroepvereniging relevant. In het beleidsplan vermeldt BNNVARA daarover dat de VARA opkwam voor de toenmalige arbeidsklasse en dat de VARA arbeiders een stem gaf binnen de publieke omroep. BNN begon als jongerenomroep, gekenmerkt als rebels en maatschappelijk betrokken.

BNNVARA geeft in het beleidsplan aan een brede stroming te representeren waarin vooruitstrevendheid en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan. In de uitvoering van deze representatie zijn menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid richtinggevende waarden voor BNNVARA. De drie belangrijkste groepen waar BNNVARA aandacht aan wil besteden zijn jongeren, praktisch opgeleiden en mensen met een migratieachtergrond. Dit zijn met name de groepen waarbinnen volgens BNNVARA de grootste kansenongelijkheid wordt ervaren.

In het erkenningsadvies van 2014 heeft het Commissariaat vastgesteld dat het bevolkingsdeel dat BNNVARA vertegenwoordigt een stroming is in de zin van de Mediawet 2008. Nu de omroepvereniging datzelfde deel van de bevolking nog steeds wil representeren en BNNVARA aan de ledeneis heeft voldaan, komt het Commissariaat tot de conclusie dat BNNVARA voldoet aan de eis die is gesteld in artikel 2.24, eerste lid onder c van de Mediawet 2008 en daarmee bijdraagt aan de pluriformiteit van de publieke omroep. Het Commissariaat stelt dan ook vast dat BNNVARA heeft voldaan aan de wettelijke vereisten die artikel 2.24 van de Mediawet 2008 aan een omroepvereniging stelt.

Identiteit vertegenwoordigd in het programmabeleid

De stroming die BNNVARA beoogt te representeren komt mede voort uit de historie van de twee voormalig omroepverenigingen. Het gaat hier om groepen binnen de Nederlandse samenleving die menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid van groot belang vinden en verandering teweeg willen brengen op plekken waar deze waarden nog niet genoeg verwezenlijkt worden. Waar zij dit vroeger wellicht op een meer activistische wijze uitten (denk hierbij aan de arbeidersbewegingen die de VARA representeerde) is dat nu nog vooral terug te zien in de aanzet tot verandering die de progressieve omroepvereniging BNNVARA met haar media-aanbod teweeg wil brengen. De maatschappelijke omstandigheden zijn veranderd sinds de oprichting van beide voormalige omroepverenigingen en dus de maatschappelijke problemen waar deze veranderingsdrang uit voortkomt, aldus het beleidsplan:

'We maken invoelbaar wat ongelijkheid met je doet. We laten zien hoe het beter kan. We relativiseren waar nodig. We doorbreken taboes, we zoeken de grenzen op en durven te ontregelen. En we bewijzen dat je samen met anderen verandering teweeg kunt brengen. [...] Onze verhalen beginnen vaak bij jonge mensen, bij praktisch opgeleide mensen of bij mensen met een migratieachtergrond.'

In het programmabeleid van BNNVARA staan integrale formats centraal. Zij legt dit zo uit dat in het productieproces eerst wordt bedacht waarom juist BNNVARA een programma moeten maken, voor wie dit wordt gemaakt maken en wat ze er mee wil bereiken. Daarna wordt onderzocht waar de doelgroep zich bevindt en het verhaal wordt daar zo veel mogelijk omheen gebouwd. Volgens BNNVARA sluit dit goed aan bij de doelstellingen van de NPO zoals die zijn gepresenteerd in het concessiebeleidsplan.

Het is de ambitie van BNNVARA dat haar media-aanbod van alle omroeporganisaties aantoonbaar het meest geassocieerd wordt met de maatschappelijke thema's diversiteit, inclusie, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en emancipatie.

Daarnaast stelt BNNVARA zich tot doel om voorop te lopen in innovatie, omdat één van de groepen die zij representeert, te weten jongeren, voorop loopt in de adoptie van nieuwe mediavormen en platformen. Hiervoor nodigt BNNVARA in de exploratieve fase van innovatie altijd een jongere doelgroep uit om te participeren in het innovatieproject. BNNVARA heeft hiervoor een onderzoeks- en innovatieagenda en een innovatiebudget begroot om te onderzoeken wat wel en niet werkt. In de publieke mediaopdracht wordt het stimuleren van innovatie van media-aanbod en verspreidingstechnieken nadrukkelijk genoemd.

Naar het oordeel van het Commissariaat weerspiegelt het voorgenomen programmabeleid de identiteit van BNNVARA en levert zij een bijdrage aan het uitvoeren van de publieke mediaopdracht.

Democratische invloed leden op het programmabeleid

BNNVARA heeft een in de statuten vastgelegde ledenraad, bestaande uit tenminste 20 en ten hoogste 24 ledenraadsleden. De ledenraad van BNNVARA moet volgens de statuten, in het belang van het doel en de missie van de omroep, divers zijn samengesteld. Vijftig procent van de ledenraadsleden mag op het moment van benoeming niet ouder zijn dan 34 jaar. De leden bepalen door middel van verkiezingen wie hen vertegenwoordigt in de ledenraad. De ledenraad komt tenminste tweemaal per jaar bijeen. Voor de verkiezingen van de ledenraad stelt de zittende ledenraad een selectiecommissie in die als taak heeft het aanbevelen en het voordragen van benoembare kandidaten voor de ledenraadsverkiezingen. In de ledenraadsvergaderingen heeft ieder niet geschorst lid één stem.

Uit het jaarverslag 2019 van BNNVARA blijkt dat de leden directe invloed hebben op het programmabeleid door middel van thema adviescommissies. In deze commissies kunnen leden meedenken en praten over het programmabeleid van BNNVARA.

Uit de statuten blijkt dat de ledenraad indirecte invloed heeft op het beleid door de volgende bevoegdheden: stemrecht inzake de benoeming van de leden van de raad van toezicht, stemrecht bij een statutenwijziging of stemrecht bij een besluit dat leidt tot een materiële wijziging van (de uitvoering van) de missie van de vereniging. Hiervoor is goedkeuring van de ledenraad vereist. Uit het jaarverslag 2019 blijkt dat de ledenraadsleden in de praktijk een actieve rol hebben in de thema adviescommissies.

Het Commissariaat is van oordeel dat de leden van BNNVARA op democratisch aanvaardbare wijze directe invloed kunnen uitoefenen op het (programma)beleid.

Contributie

BNNVARA voldoet aan het contributievereiste van artikel 2.24, eerste lid onder e van de Mediawet 2008.

Naleving Mediawet (zicht op naleving)

BNNVARA benadrukt het belang van de Mediawet 2008 en de daarop gebaseerde regelgeving van onder meer het Commissariaat. De omroep vermeldt dat zij voortdurend de ontwikkelingen in wet- en regelgeving volgt, en dat het non-commercialiteitsbeginsel (mede inhoudende het dienstbaarheidsverbod) nadrukkelijk de aandacht heeft. Als bij de totstandkoming van content externe financiering (sponsoring of cofinanciering) overwogen wordt, dan wordt dit altijd vooraf getoetst, aldus de omroep. Voorts vindt blijkens de stukken periodiek en frequent interne voorlichting plaats over de wet- en regelgeving.

In de huidige concessieperiode heeft het Commissariaat geen overtredingen van BNNVARA geconstateerd die aanleiding vormden voor een sanctieprocedure.

Het Commissariaat heeft, mede op basis van het beleidsplan en de opvolging die zij heeft gegeven aan het toezicht van het Commissariaat in het verleden, geen aanwijzingen dat BNNVARA zich niet zal houden aan de Mediawet, de richtlijnen van het Commissariaat en interne gedragscodes.

Governance

BNNVARA kent de volgende vier organen: de ledenvergadering, de ledenraad, het bestuur en de raad van toezicht. Uit de beschrijving van de bestuurlijke organisatie, de statuten en de reglementen blijkt een heldere organisatiestructuur. De taken en bevoegdheden van deze organen zijn duidelijk vastgelegd en hieruit blijkt geen vermenging van taken tussen bestuur en toezicht. Dubbelfuncties in het bestuur en de raad van toezicht zijn uitgesloten en er zijn geen benoemingsstructuren die de verhoudingen tussen bestuur en toezicht kunnen vertroebelen.

Wij hebben geen zaken geconstateerd waaruit blijkt dat er geen sprake is van deugdelijk, onafhankelijk en deskundig toezicht. Uit de statuten blijkt dat voor iedere vacature voor een lid van de raad van toezicht een profielschets wordt opgemaakt. Uit het reglement van de raad van toezicht blijkt dat het profiel van een vacature openbaar wordt gemaakt. In een schriftelijk toelichting heeft BNNVARA bevestigd dat leden van het bestuur en leden van de raad van toezicht openbaar worden geworven.

Het Commissariaat concludeert dat BNNVARA voldoet aan de vereisten uit artikel 2:142a, eerste lid van de Mediawet 2008.

Journalistieke kwaliteitsstandaarden

Het redactiestatuut van BNNVARA is onderdeel van de mediagedragscode van de omroep. In het redactiestatuut van BNNVARA zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden, rechten en plichten van medewerkers en andere organen van BNNVARA bij het samenstellen van media-aanbod vastgelegd. Uitgangspunt van de omroep daarbij is dat zowel de identiteit van BNNVARA, als de onafhankelijkheid en vakmatigheid van de medewerkers die inhoudelijk betrokken zijn bij de totstandkoming van de media-uitingen, ten volle worden gewaarborgd. Het redactiestatuut van BNNVARA is online te raadplegen.

Aanvullend zijn in de programmatische gedragscode, ook onderdeel van de mediagedragscode, waarborgen dat journalistieke normen en kernwaarden worden gehanteerd opgenomen. Daarin wordt benoemd dat BNNVARA haar eigen programmatische en journalistieke agenda bepaalt en zich daarin niet laat beïnvloeden door personen of instellingen met eigen – individuele, commerciële, culturele, maatschappelijke of politieke – belangen. Programmamakers van BNNVARA volgen in principe de leidraad van de Raad voor de Journalistiek en de Journalistieke Code van de NPO.

Het Commissariaat stelt vast dat BNNVARA over een redactiestatuut beschikt als bedoeld in artikel 2.88, derde lid, van de Mediawet 2008.

Administratieve Organisatie / Interne Beheersing en financiële reserve

BNNVARA heeft bij de aanvraag een uitgebreide beschrijving opgenomen van de beheersprocessen en de financiële en administratieve organisatie.

Naar het oordeel van het Commissariaat blijkt uit de beschikbare cijfers dat de financiële positie van BNNVARA stabiel is. Op basis van de omvang van het eigen vermogen van BNNVARA ultimo 2019 is het niet aannemelijk dat het eigen vermogen op 31 december 2021 negatief zal zijn.

Bereidheid tot samenwerking

BNNVARA geeft in het beleidsplan aan dat het voorgenomen programmabeleid goed aansluit bij de doelstellingen van het concessiebeleidsplan 2022-2026 van de NPO, waarbij ook de content voorop wordt gesteld.

Wat betreft het in het concessiebeleidsplan geïntroduceerde genrebeleid van de NPO wil BNNVARA op alle tien de genres het brede publiek blijven bedienen. De genres nieuws en actualiteiten, opinie en drama lenen zich volgens BNNVARA goed voor een gedeelde dagelijkse ervaring die gebaseerd is op een format dat op alle relevante aanbodkanalen wordt aangeboden.

BNNVARA is gehuisvest in hetzelfde gebouw als de VPRO en de NTR en werkt met deze twee partijen al samen op het gebied van niet-programmatische activiteiten, zoals inkoop en softwareontwikkeling. Dit zorgt volgens de omroep voor een efficiënte besteding van publiek geld en rijmt daarmee met de doelstellingen van de publieke omroep als geheel, aldus BNNVARA.

Op programmatisch vlak werkt BNNVARA ook samen met andere omroepen en met FunX. Dit doet volgens hen geen afbreuk aan het profiel van BNNVARA en zij ziet dit enkel als het gebruik kunnen maken van elkaars kennis en kunde.

Uit het beleidsplan blijkt dat BNNVARA ambities heeft op het gebied van innovatie, met name om het bereik onder jongeren te vergroten. Zij meent dat een beter bereik onder jongeren in het belang is van de publieke omroep in het algemeen. Daarom ziet zij zich ook geroepen om uitkomsten van dergelijke onderzoeken met andere publieke omroepen te delen. Samen met de NPO wil zij in innovatie investeren: *'Waar mogelijk zoeken wij de aansluiting met de innovatieagenda van de NPO'*

BNNVARA heeft daarnaast aangegeven de verzorging van het media-aanbod van Omroep ZWART op grond van artikel 2.26 van de Mediawet 2008 op zich te nemen. Voor deze samenwerking is een intentieverklaring bij de erkenningsaanvraag gevoegd.

BNNVARA toont naar het oordeel van het Commissariaat de benodigde bereidheid om samen te werken met andere organisaties in het landelijke publieke bestel en loyaal te zijn aan de doelstellingen van de publieke omroep als geheel.